

(99-81 נשלחו
ב-25.6.1937).

לונדון, 24.6.1937.

משה -

גם בלי התנצלותך במכתבך ידעתי כמה עמוס אתה
עבודה - עדים יומניך - ולא התפלאתי כלל שאינך כותב לי
במיוחד.

מסירת מברקו להנהלה היה בה מן ההכרח, ולא
חשבתי פה אף רגע שדבר זה לא יפטר להנהלה. איני מצטער
כלל על "הסערה" - הוויכוח הזה אין להימנע מכנו, וטוב
שההל במקרה זה, שבו אפילו חיים הוא כמעט בסדר גמור.
אילו היה יותר זהיר היה צריך להוסיף מלים אחדות על
ההנגדות התנועה והיה יכול לציין את החלטות הוה"פ - ואז
היה לגמרי בסדר. אולם לגוף העניין נעשתה פעולה זו בהחלט
בהתאם להוראות הוה"פ - כמו שהסברת בישיבת הוה"פ וכמו
שנסיתי להסביר במכתבי הארוך להנהלה.

"הגנוז" הקורס שלי היה מכוון לירושלים, אבל
איני מצטער אם אתה כללת גם תל-אביב בגניזה.

עם כל התנגדותי לעמדתו הפוליטית של אוסישקין,
אנא רואה בטיפוק רב שהוא מחנך גם עכשיו בלויאליות רבה,
ובכמה משיחותי עם חיים עמדתי על התנהגותו היפה והאחריות
של א-ן, ונדמה לי, שגם חיים יודע להעריך גילוי זה.

איני מקבל את קושיחותיך החוזרות ביחס לתשעון

שהבנתי לא פעם ביומני. אם תברוק את יומני במסודים של "בקורת המקרא" תמצא אולי בנקל גם סתירות ותוכל להוכיח שיומן זה נכתב בעצם על-ידי אנשים שונים שחיו בתקופות שונות. אני רושם לפעמים הרהורי-לבי - והם כבדים לרוב - ביומני. אבל אינו דומה הרהור ביומן למברק. כשמצאת לנחוצה להזהירנו בכל-חומר הלשון במברק מיוחד - קשה היה לי לרדת לסוף דעתך. אין מבריקים אלא לשם הלכה למעשה, אם כי לא אקבול גם על הרהורים שלגרפיים.

אולם הפעם אני רוצה - אני רואה צורך וחובה בכך - לחזור לטענה שדשכתי ביומני (עמוד 200) לאחר קבל מברקך על ראיוןך עם הנציב ביום 15.6.1937. הברק קבלתי את פרשת השיחה - ועלי לחזור לאותו ענין. כל הארגומנטציה שלך בעמוד 7 של השיחה היא לדעתי אנטי-ציונית מבחינה הגיונית, ומה שבעיני גרוע מזיקה מבחינה פוליטית. לשם בהירות אני רגע ששנינו מתנגדים כהחלט ובכל התנאים לחלוקה. ואחרי ונצח להשפיע על הנציב שיחננוך אף הוא. מה אתה אומר לו? שהחלוקה תרכה צרות לאנגליה, מפני שהערבים אשר יעמדו תחת שלטון יהודי ימלדו, ולממשלה האנגלית יהיו צרות קודם-כל מערביי א"י, ושנית - מהמדינות הערביות הסכנות. אם להניח שדבר זה נכון - לדעתי אין זה פוכר, אין זה אמילו-קרוב לודאי - אם כי אני מורה שזה אפשרי, - מהי המסקנה מהגיונית, הפוליטית? אתה אמנם מסיק מסקנה ציונית, וביא : עליה יהודים מוגדלת - ובכל הארץ. אבל מי שיקבל את

את הנחתך הראשונה אינו מחוייב ואינו גם יכול לקבל את מסקנתך. יען כי אם הערבים ימדרו כשיעמדו תחת שלטון יהודי, ולעזרתם יבואו ערביי חוץ, ועל אנגליה מסוג-כך להימנע ממדיניות הגוררת אחריה מרד ערבי בארץ ועזרה ערבית בחו"ל - קל-וחומר שאין אנגליה יכולה להרשות עליה - ועליה מוגדלת (חרי אין אחת מציע כמגנט או כבורבורג עליה כפוסצמה שתבטיח רוב ערבי לעולמים), אשר תביא בהכרח ובוודאות מטכסית לשלטון יהודי בכל הארץ ותעמיד מספר עוד יותר גדול של ערבים ושטח ערבי יותר רחב תחת שלטון יהודי. תאמר : שלטון זה יבוא רק בעתיד. אבל אין זה סוד לא לך ולא לנציג ולא לשום ילד אפילו, שהערבים יודעים כבר את החשבון ואת ההסתלסלות ואת התוצאות המוכרחות מעליה רחבה - והם כבר עכשיו מורדים נגדם ומגייסים עזרת המדינות הערביות. תאמר : עליה זו תעשה תחת מנדט בריטי ולא תחת כמסלה יהודית, אבל איזה ערבי שיפש מאמין בנצחיות המנדט ואיזה ערבי תמים מניח שלאחר שהיהודים זתיו לרוב בארץ - ישלימו עם שלטון אנגלי ?

המסקנה היחידה שיש להסיק מהנחתך - אם אין הנחות אחרות לאחירה - היא לא חלוקה אמנם - אבל הפסקה גמורה של העליה או עליה קטנה כזו (קטנה לא מסיבות או אמיתיות כלכליות, כמו ברגע זה - אלא קטנה על-פי גזרה מוליטית שתקבע יסוד למדיניות האר"ית) שתשקיע לבטרי את מחד הערבים. ואין לי כל ספק שזוהי המסקנה שמוכרח לעשות כל אנגלי אם הוא יקבל את הנחתך כשיקול היחיד או העיקרי העיקרי לקבוע את

כדי ניתוח כל אנגליה בארץ. ואחרי יודע כמוני שוקופ -
ולא רק הוא - בסוגל להסיק בעצמו מסקנות מדבריו, והוא
עלול להסתכס בארגומנטים שלנו - נגד המסקנות שלנו.
הנימוק שלך הוא נימוק טוב נגד המסקנה מעולתנו בארץ -
אבל מה ענינו דווקא לחלוקה?

בוויכוח בחוכנו אפשר להשתמש בנימוק זה -
אם כי אני שולל את חגיונו הפנימי - אבל לבוא בנימוק כזה
לאנגלי, ועוד לנציב אנגלי, ונציב המתנגד לנו (ווראי לא
תחלוק עלי אם אקבע שוקופו הוא עכשיו המתנגד החריף
ביותר לציונות, כפי שאנו מכינים אותה, אם כי אינו חייב
לראותו כשונא ישראל) - יש בכך משגה כבר לדעתי.

הנימוק הציוני (כלפי אנגליה) נגד חלוקה
הוא התחייבות אנגליה לסייע להקמת בית-לאומי בא"י, ולא
על חוף-הים, שבהלוקה יש סתירה לסגור, שבשטח מצומצם אין
אפשרות לפתור שאלת העם היהודי אפילו באותה הסירה שנהכרונה
נחמי הצהרה בלפור, וכדומה. אולם התנגדות הערבים - אנגליה
חייבת לעמוד בפניו ולדכא אותה או למנעה. כל שידול כעורר
התנגדות ערבית - ומשום-כך אמרו לפני שנה לא לתת לנו
שידול.

אולם נימוקך, לא רק שהוא אנטי-ציוני
ומביא בהכרח הגיוני למסקנה הטובה משלך - אלא הוא כוזב
ביסודו לדעתי.

אני שואל את עצמי : אילו הייתי ערבי,

וערבי בכל הכרה לאומית פוליטית, שאיננו מוכן להתפשר
לא עם העובדה הקיימת ועוד פחות עם האפשרות של יצירת
עובדות ציוניות נוספות, אלא מתגייס לקרב, למרד בין
שאנצח ובין שלא אנצח - כלום הייתי מתנגד ונלחם ומורד
פחות נגד המשכת עליה יהודית בהתאם לעקרון יכולת הקליטה
הכלכלית מאשר נגד חלוקה ? הייתי ודאי נלחם גם נגד חלוקה,
כי היא מעבירה חלק מארצנו לרשות-היהודים, אבל ביתר שאת
וביתר סרירות ויאוש הייתי מתקומם נגד עליה העתידית למסור
כל הארץ וכל חושביה הערבים לשלטון יהודי.

איזה ערבי איננו יודע חשבון ואיננו מבין שעליה של
ששים אלף לשנה מירושה מדינה יהודית בכל ארץ ישראל ? ואילו
הייתי מועמד לפני שתי ברירות גזורות ועלי להיכנע לאחת מהן
הייתי - בחור ערבי - בלי-ספק בוחר בחלוקה כרע במיעוטו.

אין זה ניתוח הגיוני בלבד - זוהי מציאות. לא
המצא אולי אמילו ערבי אחד, וודאי לא אף עסקן ומנהיג ערבי
אחד שיסכים בגלוי או בסתר לעליה המונית יהודית, אבל מוצא
אתה לא מעט ערבים שיסכימו לחלוקה.

ומשום-כן אמילו בבחינה אנבלית אין נימוק נכון,
כי האנבלי יודע שכאן יפגוש בהתנגדות ערבית יותר קשה
מאשר בהמשכת העליה, וזוהי הסיבה המאוכזת והבלתי-מפוקפקת
של דו"ח הועדה המלכותית, שעשתה חשבון אנבלי זה, והציע חלוקה,

8.2.12.12

כי גם מבחינה אנגלית זהו הרע במיעוטו - מפני שמבחינה
ערבית זהו הרע במיעוטו.

כל זה כמובן אינו קובע את עמדתנו אנו.
כמו שלערבים יש החשבון שלהם ולאנגלים החשבון שלהם - יש
לשו חשבוננו אנו. ואילו הייתי מתנגד לחלוקה מסוגו של
אויסקין, לא הייתי מתעניין אם זה יותר טוב או יותר רע
לאנגליה. אם אחת כמוני מקבל חלוקה (בתנאים ידועים) -
אין החששות שבטאת במברקן חששות. אנגליה לא חקיים
החלטותיה? בשום כידור אין לנו ערובה שתקיים החלטותיה.
אבל פחות מכל - יש מקום לחשש זה לגבי חלוקה. מדוע לא
קיימת אנגליה את הצהרת בלפור? כמובן שהגורם הראשוני
היה - יחס הערבים. אבל מדוע יכולה התנגדות הערבים לחביא את
אנגליה להתכתשות להתחייבויותיה? מפני שההתחייבויות היו
היו סהומות, ניתנות לכמה פירושים. היכן נאמר: עליה
גדולה? וגם אם נאמר: לפי עקרון יכולת הקליטה - מי קובע
יכולת זו? וודאי לא ניתן הדבר ליהודים. זה ענינה של
הממשלה. בהפרת המנדט למעשה לא הופר המנדט להלכה - כי
ההלכה יש לה פנים לכאן ופנים לכאן. אבל אם נניח - לפי-
שעה אין זו אלא הנחה כשוערה, כל זמן שלא ראיתי הדברים
שהור על גבי לבן - שנאמר בדו"ח וכחחלטת הממשלה שבבול
המדינה חירונית יהיה הלבנון אין זה כל-כך קל לאנגליה לחזור
אחר-כך מדבר ברור ומסויים זה. איני אומר שזה נכנס בהחלט.
אין החלטת בהיסטוריה. אבל אני אומר שזה קשה מאוד, ואילו

הייתי בטוח שבדו"ח נאמר מה שסיפר לי חיים - הייתי מקבל עובדה זו כגורם קובע בשיקולי בעד או נגד. כשיקבעו גבולין שנמצא אותם לראויים להסכמה לא ישפיע עלי שום חשש שמה התחכס אנגליה-בעקבוא מור ערבי. מקום התורפה "בחוכנית" אני רואה בשנים דברים : א) בחקופת-מעבר, ב) בהחלטה לא ברורה ולא מסויימת על הגבולות והסמכות של המדינה העברית. ומשום-כך לדעתי אין לקבל שום "חוכנית", אם אין אנו מקבלים מיד שלטון על העליה ואם התחום של מדינתנו אינו קבוע מראש.

אבל זה פרק אחר - שפניע שעתו כשציה לפנינו הדו"ח

של הועדה.

עוד מעט חתקיים ישיבה בביחו של הנרי לרון על חכטיקנו בימים הקרובים. כשאפנה יש בדעתי לכתוב למרכז באופן מפורט אין אני רואה את המצב ומה הן השאלות הכרוכות ב"חוכנית". לפי-שעה אני רואה את הפעולה הפוליטית האכתית בכיבוש נקודות חדשות. שאלת הגבולין לא תפתר כל-כך מהר - וכל מה שנרבה עכשיו בישובים חדשים אנו מגדילים את סיכויינו.

חזקו ואמץ.

ד. ב. ג.